

De Bazuinblazer van Jan Boot. Kees Faas.

De Goudse pijpenmaker Jan Boot (1696-1740) produceerde naast uitzonderlijke pijpenmodellen(1), ook beeldjes en haarkrulstaafjes van pijpenpaarde.

Afbeelding 2/links: Voorzijde van een pijpenpaarden beeldje (h.8 cm.), bodemvondst Amsterdam.

Deze bazuinblazer van goede kwaliteit, verkondigt de lof van de Goudse pijpennijverheid in het algemeen en van het merk IB in het bijzonder. Als op een versierde pijpenkop een bazuinengel loodrecht boven bijv. stadhouder Willem V zweeft, betekent dit, dat door bazuingeschal diens roem wordt verkondigd. Aan de bazuin hangt soms een stoffen vaandel als uithangbord met een voorstelling, zoals een familiewapen of de naam van een herberg.

Op een schilderij van David Teniers ("Het Apenfeest") uit 1633 komt zelfs een aap voor die op een bazuin blaast, waaraan een vlag hangt. En in 1653 schilderde Jan Steen zo'n bazuinblazer met vaandel, die de lof verkondigde van het bruidspaar, op zijn schilderij, getiteld: "De Dorpsbruiloft"; te bezichtigen in Museum Boymans Van Beuningen te Rotterdam. Hierop valt te zien, dat het vaandel met koordjes aan de bazuin is bevestigd.

Net als bij Jan Steen het geval is, blaast ook de bazuinblazer van Jan Boot zijwaarts, hetgeen de zichtbaarheid van de voorstelling op het vaandel ten goede komt. Duidelijk waarneembaar is ook het knopvormige mondstuk van de bazuin. Op het vaandel staat binnen een gestreepte omlijsting, het wapen van Gouda, daarboven een parelkroon, eronder nog twee extra sterren. Van de originele beschildering bleven enige rode restanten bewaard op zijn broek, ter hoogte van de vastgeknoopte ceintuur.

Afbeelding 1

Afbeelding 2/rechts: Achterzijde van de bazuinblazer. Hoewel de vormnaden van dit beeldje grotendeels zijn gladgestreken, loopt over de bol van zijn hoed nog een goed zichtbare vormnaad van links naar rechts. Op Bacchus-pijpen van Jan Boot loopt de vormnaad juist van voor naar achter over de hoed van Bacchus, omdat de pijpenmal uit een linker- en een rechterdeel bestond en de mal van de bazuinblazer uit een voor-, en een achterdeel. Het effen vierkant van het vaandel gebruikte Jan Boot om zijn initialen IB te plaatsen.

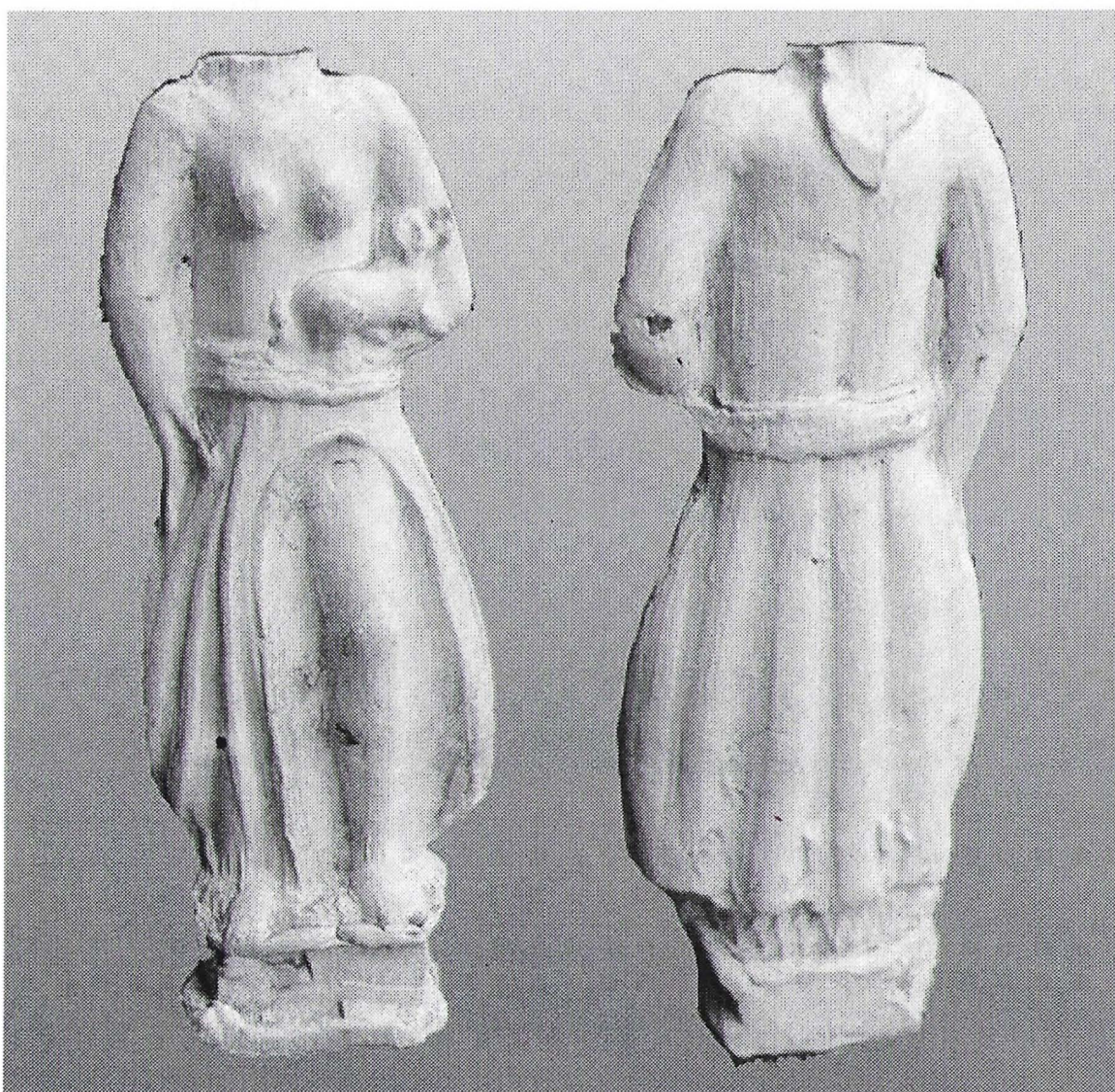

Afbeelding 2

Afbeelding 1: Voorzijde van een iets grotere versie van de bazuinblazer, gemaakt in de stijl van Jan Boot. Bazuin en vaandel ontbreken bij dit pijpenpaarden beeldje. Alleen de ster linksonder op het afgebroken vaandel valt nog te onderscheiden, alsmede het mondstuk van de bazuin. Deze ster is een van de twee extra sterren onder het Goudse wapen. Op deze variant bleven de oorspronkelijke kleuren ondanks het verblijf in de bodem, nog redelijk gaaf. De hoed van de bazuinblazer is zwart, de jas grijs, de broek rood, en de kousen lichtbruin.

Afbeelding 3/links: Voorzijde van een pijpenaarden beeldje, vervaardigd door Jan Boot, dat een vrouw voorstelt uit de Griekse- of Romeinse mythologie. Haar hoofd ontbreekt. De hond, gelegen op haar arm, komt voor als attribuut van Diana, godin van de jacht(2). Zowel Diana als Bacchus maakten deel uit van de twaalf Olympische goden. Verder worden ook nimfen wel in de 17^e-eeuw afgebeeld met een hondje op de arm en bestaan er schilderijen van dames met op de arm een tamme fret. Al in de Romeinse tijd was de jacht op konijnen met behulp van een tamme fret populair.

Afbeelding 3/rechts: Achterzijde van dit beeldje waarop Jan Boot de letters van zijn merk IB zette exact in de plooien van de rok.

Afbeelding 3

Afbeelding 4: Een gezichtspijp door Jan Boot (h. 35 mm.), hielmerk IB gekroond, van het type “ Krijn Dirkse Vormmaker”, waarop de merkwaardige sterrencombinatie eveneens voorkomt. Rondom het dikke steelgedeelte staan zes sterren; evenveel als in het wapen van Gouda. Boven de tulband staan op de achterzijde nog twee sterren, aan weerszijden van de vormnaad. Mogelijk wilde Jan Boot met dit patroon aangeven dat het Goudse wapen in zijn tijd zes sterren telde, terwijl het oude wapen van Gouda slechts twee sterren telde. Een vroeg stadszegel van Gouda toont deze twee naast elkaar geplaatste sterren. Overigens heeft deze pijpenkop een iets langere steel dan een identieke pijpenkop op foto 2 in mijn artikel “Krijn Dirkse Vormmaker” (PKN nr.35 blz. 51.) Het fraaie bandstempel dat Jan Boot plaatste op het dunne steelgedeelte, waarmee hij de aangestreken klei op de overgang van het dunne- naar het dikke steelgedeelte maskeerde, is daardoor duidelijker.

Afbeelding 4

Literatuur:

- (1) Jan Boot, producent van uitzonderlijke modellen; door Jan en Annemieke van Oostveen.(PKN nr. 98 blz. 1442).
- (2) Helden en Goden; door Lucia Impelluso; uitg. Ludion,2006.